

**PROGRAM REALIZACJI ZAJĘĆ
Z ZAKRESU DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W KLASIE 7 I 8 INTEGRACYJNEJ
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 67
IM. JANUSZ KORCZAKA
W ŁODZI**

1. Spis treści

1. Spis treści.....	2
2. Wprowadzenie	3
3. Podstawa prawna	4
4. Założenia ogólne programu.	
5. Cele programu	5
6. Treści kształcenia i cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów	6
7. Warunki i sposoby realizacji (metody)	8
8. Opis zakładanych efektów kształcenia.....	9

Tematy zajęć dla uczniów klasy 7

Scenariusz 1 Temat: Wszyscy jesteśmy zdolni!	
Scenariusz 2 Temat: Praca w grupie jako przykład kompetencji kluczowej	
Scenariusz 3 Temat: Umiejętności a zawód	
Scenariusz 4 Temat: Moje umiejętności	
Scenariusz 5 Temat: Czym się interesuję?	
Scenariusz 6 Temat: Jak zaplanować przyszłość edukacyjno-zawodową?	
Scenariusz 7 Temat: Moja przyszłość edukacyjno-zawodowa	
Scenariusz 8 Temat: Zawody w moim najbliższym otoczeniu.....	
Scenariusz 9 Temat: Od elektryka do kierownika	
Scenariusz 10 Temat: Kompetencje na rynku pracy	

Tematy zajęć dla klasy 8

Scenariusz 1 Temat: Samoświadomość, samowiedza – Ja w moich oczach.	
Scenariusz 2 Temat: Moje potrzeby, aspiracje, możliwości.	
Scenariusz 3 Temat: Cykl filmów „Drogi zawodowe”.	
Scenariusz 4 Temat: Cykl filmów „ Drogi zawodowe”	
Scenariusz 5 Temat: Umiejętności miękkie pożądane przez pracodawców.	
Scenariusz 6 Temat: Struktura szkolnictwa w Polsce.	
Scenariusz 7 Temat: Autoprezentacja	
Scenariusz 8 Temat: Prezentacja wybranych zawodów (prace uczniów).	

Scenariusz 9 Temat: Prezentacja wybranych zawodów (prace uczniów).

Scenariusz 10 Temat: Osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery

2. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 292 ust. 1 *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe*¹ w roku szkolnym 2017/2018 zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 *Ustawy – Prawo oświatowe*, są realizowane w oparciu o program przygotowany przez nauczyciela realizującego te zajęcia i dopuszczony do użytku przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.

Zgodnie z ustawą program powinien zawierać treści dotyczące informacji o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi – a zatem informacje edukacyjno-zawodowe, informacje dotyczące rynku pracy i informacje dotyczące samopoznania.

Wybór szkoły ponadpodstawowej to nie tylko przejście do następnego etapu edukacyjnego. To konieczność zaplanowania swojej kariery edukacyjno-zawodowej w dłuższej perspektywie czasowej, bo wybór dalszego kierunku kształcenia w istotny sposób wiąże się z przyszłą pracą, karierą zawodową i powodzeniem życiowym.

Decyzja, którą będą podejmować uczniowie ostatnich klas szkół podstawowych jest ich pierwszym, samodzielnym i odpowiedzialnym wyborem. Skutki tego wyboru mogą wpływać na kształt kariery zawodowej oraz satysfakcję życiową. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na kilka istotnych problemów, których znajomość może mieć decydujące znaczenie dla świadomego, samodzielnego i odpowiedzialnego wyboru kariery zawodowej.

Problemy, o których mowa, dotyczą kwestii związanych z cechami fizycznymi i psychicznymi (czynniki osobowe) oraz pewnymi uwarunkowaniami społecznymi i ekonomicznymi ucznia (czynniki pozaosobowe).

Czynniki osobowe, to w pierwszym rzędzie właściwości fizyczne organizmu. Zalicza się do nich: wzrost, wagę ciała, ogólną sprawność i wytrzymałość fizyczną oraz stan zdrowia określany przez występujące aktualnie schorzenia oraz niepełnosprawności organizmu: fizyczne, bądź psychiczne.

Schorzenia i niepełnosprawności organizmu mogą w istotnym stopniu ograniczać możliwości swobodnego wyboru zawodów i kierunku kształcenia.

Dobra znajomość wymagań zawodowych i własnych możliwości zdrowotnych i psychicznych może nie tylko ułatwić wybór zawodu, ale także znaleźć dla niego właściwą formę realizacji. Jeśli weźmie się pod uwagę właściwości psychiczne danego człowieka, tj.: zainteresowania, uzdolnienia, temperament, cechy osobowości i charakter to wybór zawodu będzie trafny i właściwy.

Zainteresowania uważane są za siłę napędową aktywności niemal w każdej dziedzinie działalności człowieka. Rozbudzone zainteresowania ułatwiają naukę. Uczeń poświęca ich zaspokojeniu wiele czasu, wysiłku i serca.

Uzdolnienia to te właściwości psychiczne człowieka, które tylko w pewnym stopniu są wrodzone. Można je rozwijać poprzez motywy działania człowieka i właśnie zainteresowania. Ważne są chęci, pilność i wytrwałość.

W Polsce wprowadzono działania systemowe.

Program zawiera następującą strukturę:

1. Podstawa prawna
2. Założenia ogólne programu
3. Cele programu
4. Treści kształcenia i cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów
5. Warunki i sposoby realizacji
6. Weryfikacja efektów zajęć
7. Obudowa dydaktyczna
8. Ewaluacja programu

3. Podstawa prawna

- Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.,
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2017, poz. 703).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2017, poz. 1591).

W ustawie Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.:

Art. 109. 1. Podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są:

- 5) zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

7) zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego.

6. Zajęcia, o których mowa w ust. 1 pkt 7, są organizowane dla uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum.

7. Zajęcia, o których mowa w ust. 1 pkt 7, są realizowane niezależnie od pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu udzielanej uczniom w ramach zajęć, o których mowa w ust. 1 pkt 5.

Art.292. 1. W roku szkolnym 2017/2018 zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy Prawo oświatowe, są realizowane w oparciu o program przygotowany przez nauczyciela realizującego te zajęcia i dopuszczony do użytku przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, zawiera treści dotyczące informacji o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi.

4. Założenia ogólne programu

Program bazuje na kilku teoriach doradczych. Głównym kryterium doboru koncepcji była możliwość odniesienia procesu świadomego kształtowania własnej kariery do zmian rozwojowych, które warunkują realizację treści na tym etapie edukacyjnym. Doradztwo zawodowe powinno być dostosowane do możliwości grupy odbiorców.

Najbardziej podstawowa teoria rozwoju psychospołecznego człowieka E. Eriksona, prezentująca bieg życia człowieka jako sekwencję kolejnych konfliktów, stanowi ogólną ramę postrzegania „pracy” na różnych etapach życia człowieka. Z etapem rozwojowym 13-14 latków związany jest, tzw. *konflikt tożsamości* przejawiający się stanem niepewności ról społecznych i poszukiwaniem tożsamości osobowej i zawodowej oraz okazji do manifestacji swojej niezależności. Efektem pozytywnego rozwiązania tego konfliktu jest ukształtowanie zintegrowanego poczucia własnego „ja”. Odpowiednie wsparcie do odkrywania siebie owocuje wysokim poziomem samokontroli i zwiększaniem samoświadomości. Według koncepcji D. E. Super'a okres ten to przejście od etapu zainteresowań (11-12 rok życia) do etapu uświadamiania sobie własnych możliwości, zdolności oraz krystalizowania się hierarchii wartości (13-14 rok życia), co związane jest z potrzebą doświadczania oraz podejmowania prób sprawdzania owych możliwości (11-16 lat).

Model rozwoju zawodowego D.E. Supera

Faza wzrostu (od 4 do 14 lat) koncentruje się wokół potrzeb i fantazji. Dziecko identyfikuje się z osobami znaczącymi. Podgląda ich sposób zachowania, czerpie wzory do działania.

Faza ta dzieli się na 3 okresy:

• fantazje, potrzeby, które są realizowane w zabawie w sposób symboliczny (4 do 10 roku),

• zainteresowania: pojawiają się pierwsze preferencje zawodowe (11 do 12 lat),

• okres umiejętności: następuje konfrontacja własnych możliwości z preferencjami (13 do 14 lat).

W swej teorii Super uznał, że dzieciństwo to czas przechodzenia od zabawy do „orientacji na pracę”.

Dziecko poprzez doświadczenia w tym okresie nauki kształtuje swoje zainteresowania i pasje.

Treści programu adresowane są do odpowiedniej grupy wiekowej. Struktura jest modułowa.

Treści kształcenia powiązane są z przedmiotami wiedzy ogólnej.

Zajęcia w klasie VII z doradztwa zawodowego zapewnią z jednej strony podążanie za naturalnymi zmianami rozwojowymi uczniów, z drugiej zaś uwrażliwią ich na dynamikę zmian we współczesnym świecie pracy.

5. Cele programu

Celem doradztwa zawodowego w klasie 7 szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania ścieżki swojej kariery i trafnego podejmowania decyzji dotyczących wyboru kierunku dalszej nauki przy wsparciu doradcy zawodowego.

Cele ogólne programu:

- kształtowanie umiejętności poznania samego siebie;
- świadome przygotowanie do wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej z uwzględnieniem własnych zasobów i rzetelnych informacji dotyczących rynku pracy, systemu kwalifikacji i kształcenia;
- analiza informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy;
- poszerzanie wiedzy, własnych umiejętności i kompetencji społecznych;
- kształtowanie gotowości do wejścia i funkcjonowania na rynku pracy;
- rozwijanie umiejętności uczenia się przez całe życie i rozbudzanie motywacji do uczestnictwa w całościowym poradnictwie kariery.

6. Treści kształcenia i cele szczegółowe programu

Program zawiera treści dotyczące informacji o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi.

W programie ujęte zostały również cele szczegółowe w poszczególnych obszarach:

W obszarze **POZNANIE SIEBIE** uczniów:

- rozpoznaje swoje zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje

zawodowe oraz stan zdrowia);

- charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy i etyki zawodowej;
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób i innych źródeł;
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji.
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;

W obszarze ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody;
- wskazuje drogi zdobycia wybranych zawodów;
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- konfrontuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy oraz oczekiwaniami pracodawców.

W obszarze RYNEK EDUKACYJNY uczeń

- charakteryzuje strukturę systemu edukacji;
- analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia;
- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów;
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

W obszarze PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU uczeń:

- określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów;
- planuje ścieżkę kariery, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;
- podejmuje decyzję o dalszej drodze edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery.

Koncepcję obszarów celów szczegółowych zaczerpnięto z programów preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego przygotowywanych w projekcie „Efektywne doradztwo edukacyjno-zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych”.

7. Warunki i sposoby realizacji

Zajęcia z doradztwa zawodowego prowadzone będą przez pedagoga szkolnego.

W przygotowanych scenariuszach zajęć zaproponowano zastosowanie aktywnych metod nauczania. Pozwalają one uczniom na rozważanie, wyciąganie wniosków, rozwijanie kompetencji komunikacyjnych i współpracę w grupie. Popęłnianie błędów oraz ich poprawianie w oparciu o szczegółową analizę stanowi istotną część procesu edukacyjnego.

Metody wykorzystywane w scenariuszach

- analiza przypadku
- ankieta,
- autoprezentacja,
- burza mózgów,
- ćwiczenia grupowe,
- debata „za i przeciw”,
- dyskusja problemowa,
- kolaż,
- kwestionariusz,
- lekcja odwrócona,
- mini-wykład,
- ocena pracy grupowej,
- plakat,
- rozwiązywanie problemów,
- skojarzenia,
- wirujące plakaty,
- odwrócony cel.

MOGĘ – CHCĘ – POTRZEBA

Program został przygotowany w oparciu o model „mogę – chcę – potrzeba”. Pierwsza grupa scenariuszy należących do kategorii „mogę” zawiera informacje o umiejętnościach, uzdolnieniach i talentach ucznia, druga część – zatytułowana „chcę” – daje wiedzę o pragnieniach, zainteresowaniach, planach i marzeniach młodzieży. Ostatnią składową programu stanowią scenariusze ukierunkowane na to, czego uczniom „potrzeba”, zamieszczone w nich zostały ćwiczenia dotyczące rynku pracy, uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, trendów w polityce zatrudnienia. Zakres treści w programie odpowiada potrzebom i możliwościom uczniów szkoły podstawowej. W proponowanych scenariuszach dużo miejsca poświęcono pracy w grupie, gdyż jest to jedna z najbardziej poszukiwanych przez pracodawców kompetencji.

W programie przewidziane są inne zajęcia prowadzone przez nauczycieli, specjalistów i doradcę zawodowego spoza szkoły z Łódzkiego Centrum Doskonalenia nauczycieli i Kształcenia Praktycznego w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego oraz wizyty w zakładach pracy. Uczniowie będą brali udział w różnego rodzaju konkursach zawodoznawczych.

8. Opis zakładanych efektów kształcenia

W zakresie wiedzy uczeń:

- posługuje się pojęciami związanymi z tematyką rynku pracy, kwalifikacji zawodowych;
- identyfikuje swoje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe;
- wyjaśnia zależności pomiędzy zainteresowaniami a wyborem zawodu;
- wymienia umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych.

W zakresie umiejętności uczeń:

- rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje wiedzę teoretyczną z zakresu doradztwa zawodowego, aby trafnie określić swe predyspozycje, zdolności, umiejętności;
- samodzielnie lub z pomocą doradcy planuje dalszą ścieżkę rozwoju edukacyjno- -zawodowego.

W zakresie kompetencji społecznych uczeń:

- skutecznie współpracuje z kolegami w zespole;
- przyjmuje twórczą i refleksyjną postawę wobec przekonań oraz sposobu postępowania innych ludzi;
- rozwiązuje konflikty powstające podczas pracy zespołowej.